

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

İZMİR VALİLİĞİ YATIRIM İZLEME VE KOORDİNASYON BAŞKANLIĞI

2021 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2022

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	7
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	8
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	8
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	8
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	10
7.	DENETİM BULGULARI.....	11
8.	EKLER.....	39

TABLÖLÄR LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	2
Tablo 2: Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	3
Tablo 3: 2021 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	4
Tablo 4: 2021 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu.....	5
Tablo 5: Ortak Olunan Şirketler.....	13

KISALTMALAR

RG	Resmi Gazete
YIKOB	Yatırım İzleme Ve Koordinasyon Başkanlığı
THKH	Tek Hazine Kurumlar Hesabı
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
MİGEM	Maden İşleri Genel Müdürlüğü

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Kamu Kurumlarına Yapılan Taşınmaz Tahsislerinin Muhasebe Kayıtlarının Eksik Yapılması
2. Ortağı Olduğu Şirket Paylarının Mali Tablolarında Yer Almaması

B. Diğer Bulgular

1. Nakit Tutarlarının Tek Hazine Kurumlar Hesabı Kapsamına Alınmamış Olması
2. Kiraya Verilen Duran Varlıklar Hesabı ile Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabının Kullanılmaması
3. Harcama Yetkililiğinin Mevzuata Uygun Oluşturulmaması
4. Başkanlık Bütçesinin Metin Kısmı Olmaksızın Hazırlanması
5. Temsil, Tören Harcamaları Kapsamında Alınan Hizmetlerinden Yararlananların Sayısının Belli Olmaması ve İlgili Usul Esaslar Kapsamında Herhangi Bir Dayanağı Olmamasına Rağmen Personele Giyecek Alınması
6. Bazı Yapım İşlerinde, İş Eksiliş Bedellerine İhale Tenzilatı Oranında İndirim Uygulanması
7. Bazı Yapım İşlerinde; Geçici Kabul Tutanağında Yer Almayan Kusur ve Eksikliklerin Yüklenici Nam ve Hesabına Başka Bir Yükleniciye Yaptırılması, Geçici Kabul Tutanağı Gereği Yaptırılması Gereken Kusur ve Eksiklikler Yaptırılmadan, Bunların Bedellerinde İndirime Gidilerek Geçici Kabulün Yapılması
8. Taşınmazın İdareye Ait Şirkete Doğrudan Kiraya Verilmesi, Kira Sözleşmesine Aykırı Olarak İlgili Taşınmazın Bir Kısmının Üçüncü Bir Kişiye Kiralanması
9. Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi Amacıyla Yapılması Gereken Satış İşlemlerinin Yapılmaması
10. Jeotermal Kaynak Termin Planında Öngörülen Süre Dolmuş Olmasına Rağmen Halen İşletmeye Geçmemiş Olan İşletme Ruhsatlarının İptal Edilmemesi
11. Restorasyon İşi Sözleşme Tasfiyesinin Uygun Olmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu ile İl Yatırım ve Hizmetlerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 28'inci maddesinin (A) fıkrası ile büyükşehir belediyelerinin bulunduğu illerde genel bütçeli idare olarak yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları kurulmuş, daha sonra aynı maddede 674 sayılı KHK'nın 35'inci maddesiyle yapılan değişiklikle yatırım izleme koordinasyon başkanlıkları, 01.09.2016 tarihinden itibaren genel bütçe kapsamındaki idare olmaktan çıkarılarak, kamu tüzel kişiliğini haiz ve özel bütçeli idareye dönüştürülmüştür.

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 273'üncü maddesinde, büyükşehir belediyelerinin bulunduğu illerde, valiye bağlı olarak kamu tüzel kişiliğini haiz ve özel bütçeli olarak kurulan yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarının;

- Kamu kurum ve kuruluşlarının yatırım ve hizmetlerinin etkin olarak yapılması, izlenmesi ve koordinasyonu,
- Acil çağrı, afet ve acil yardım hizmetlerinin koordinasyonu ve yürütülmesi,
- İlin tanıtımı, gerektiğinde merkezi idarenin taşrada yapacağı yatırımların yapılması ve koordine edilmesi,
- Temsil, tören, ödüllendirme ve protokol hizmetlerinin yürütülmesi,
- İldeki kamu kurum ve kuruluşlarına rehberlik edilmesi ve bunların denetlenmesi görevlerini gerçekleştireceği belirtilmiştir.

Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik'in 5'inci maddesinde yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarının görev, yetki ve sorumlulukları düzenlenmiştir.

Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları bünyesinde kurulan acil çağrı merkezlerinin işleyişine dair usul ve esaslar 112 Acil Çağrı Merkezleri Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği'nde düzenlenmiştir.

Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarının; muhasebe ve raporlama işlemlerinde, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ve Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin ilgili hükümleri; taşınır mallarına ilişkin işlemlerinde, Taşınır Mal

Yönetmeliği hükümleri; mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazlara ilişkin işlemlerinde, Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik hükümleri; yapılan harcamalara ilişkin belge düzenleme işlemlerinde Mahalli İdareler Harcama Belgeleri Yönetmeliği hükümleri uygulanmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

Valiye bağlı olarak kurulan özel bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarının teşkilat yapısı Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik'te düzenlenmiştir. Yönetmelik'in 3'üncü maddesinde Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığının sevk ve idaresini yapan başkanın vali veya valinin görevlendirdiği vali yardımcısı olduğu ifade edilmiştir.

Başkanlıkta Yönetmelik'in 4'üncü maddesi gereği Yatırım İzleme Müdürlüğü, Rehberlik ve Denetim Müdürlüğü, Strateji ve Koordinasyon Müdürlüğü, 112 Acil Çağrı Merkezi Müdürlüğü, İdari ve Mali İşler Müdürlüğü, Hukuk İşleri Müdürlüğü ile Doğal Kaynaklar, Ruhsat ve Kültür Varlıkları Müdürlüğü bulunmaktadır.

Yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarının personel ihtiyacı İçişleri Bakanlığı kadrolarında görev yapan personelden karşılanmaktadır. Başkanlık bünyesindeki müdürlüklerde ve geçici birimlerde görev yapmak üzere uzman, sözleşmeli personel ve memurları kadro, yer ve unvanlarına bakılmaksızın Başkanlıkta görevlendirmeye valiler yetkilidir. Bu yetki çerçevesinde Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı'nda vali tarafından görevlendirilmiş 51 memur ve 1 işçi çalışmaktadır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	347	149
Sözleşmeli Personel		1
Kadrolu İşçi	258	129
Geçici İşçi	0	0
Toplam	605	279
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel		582

1.3. Mali Yapı

Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu kapsamında olmamakla birlikte bütçelerinin hazırlanması ve uygulanması ile ilgili hususlar, Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği ile belirlenmiş olup Yönetmelik'te 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve bu Kanun'a dayanılarak hazırlanan ikincil mevzuattaki bütçe, kesin hesap, sorumluluk, hesap ve kayıt düzeni, muhasebe ve raporlamaya ilişkin benzer hükümlere yer verildiği görülmektedir. Öte yandan Yönetmelik'in 19'uncu maddesine göre Yönetmelik'te hüküm bulunmayan hallerde 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve ilgili diğer mevzuat hükümlerinin kıyasen uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı bütçesi, TBMM'deki bütçe görüşmelerinde başkanlıklarına yapılacak hazine yardımı ödenekleri belirlendikten sonra, hazine yardımı miktarlarını dikkate alarak hazırlanır ve valinin onayına sunulur. Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun TBMM Genel Kurulunda kabulünü müteakiben bütçe vali tarafından imzalanarak yürürlüğe konulur.

İzmir Valiliği Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığının bütçe ve muhasebe işlemlerine ait kayıtlar ile bu kayıtlar esas alınarak üretilen tablo ve raporlar, Strateji ve Koordinasyon Müdürlüğü tarafından üretilmektedir. Muhasebe hizmetleri, İçişleri Bakanlığının e-İçişleri otomasyon sistemi üzerinden yürütülmektedir.

Başkanlığın 2021 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

Giderin Çeşidi	Önceki Yıldan Devreden Ödenekler (TL)	Bütçe ile Verilen Ödenekler (TL)	Kurum Dışı Ek/ Özel Ödenek (TL)	Aktarmayla Eklenen/ Düşülen Ödenekler (TL)	Net Bütçe Ödeneği (TL)	Bütçe Giderleri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenekler (TL)	Sonraki Yıla Devreden Ödenekler (TL)
Personel Giderleri	0,00	8.373.250,00	2.683.736,60	40.000,00	11.096.986,60	10.036.204,44	1.060.782,16	0,00
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0,00	1.583.000,00	583.565,02	0,00	2.166.565,02	2.166.565,02	0,00	0,00
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	636.191,72	15.542.800,00	2.011.732,36	2.097.831,35	20.288.565,43	14.651.500,75	4.306.997,05	1.330.067,63
Cari Transferler	0,00	6.070.000,00	7.500,00	-559.934,91	5.517.565,09	1.177.334,65	4.340.230,44	0,00
Sermaye Giderleri	1.969.343,40	26.575.000,00	2.835.810,42	-523.591,93	30.856.561,89	6.340.789,53	24.069.935,12	445.837,24
Sermaye Transferleri	0,00	525.000,00	20.000,00	80.000,00	625.000,00	100.000,00	525.000,00	0,00

Borç Verme								
Yedek Ödenek	0	1.173.000,00	0,00	-1.134.314,51	38.685,49	0,00	38.685,49	0,00
Toplam	2.605.535,12	59.842.050,00	8.132.344,40	0	70.589.929,52	34.472.394,39	34.341.630,26	1.775.904,87

Başkanlığın 2021 yılı bütçesi ile 59.842.050,00-TL ödenek öngörülmüş olup önceki yıldan devreden 2.605.535,12-TL ile yıl içinde eklenen 8.132.344,40-TL ödenekle birlikte 2021 yılı ödenek toplamı 70.589.929,52-TL olmuştur. Yıl içinde 34.472.394,39-TL bütçe gideri yapılmış, 34.341.630,26-TL ödenek iptal edilmiş, kalan 1.775.904,87-TL ödenek ise 2022 yılına devretmiştir.

Tablo 3: 2021 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	13.390.000,00	9.889.568,53	208.827,34	9.680.741,19	72
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	17.350.000,00	160.462.246,29	0	160.462.246,29	924
05- Diğer Gelirler	29.102.050,00	145.000.672,12	7.878.381,68	137.122.290,44	471
06- Sermaye Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0
08-Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	0
09- Red ve İadeler	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Toplam	59.842.050,00	315.352.486,94	8.087.209,02	307.265.277,92	513

Teşebbüs ve mülkiyet gelirleri tahsilatı pandemi şartlarının sona ermesi nedeniyle kira tahsilatlarındaki artıştan, Alınan bağış ve yardımlar İzmir depremi nedeniyle merkezi kurumlardan yapılan ödenek artışından, Diğer gelirler kalemi, belediyelerin emlak vergisi üzerinden aldıkları taşınmaz kültür varlığı payı tutarlarının belediyenin vergi paylarından kesilerek tahsil edilmesi suretiyle sağlanan artıştan kaynaklanmaktadır.

Başkanlığın 2021 yılı bütçe gelir kalemlerinin toplam bütçe gelirleri içindeki dağılımına bakıldığında, gelirlerin %45'ini "YİKOB'lar Tarafından Yürütülecek Hizmetler Karşılığı Elde Edilen Gelirler" kalemini içeren Diğer Gelirler, %52'sini Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler, %3'ünü "Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri" oluşturmaktadır.

Tablo 4: 2021 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderlerinin Ekonomik Kodu	2021 Yılı Gider Bütçesi (TL)	2021 Yılı Gerçekleşen (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01-Personel Giderleri	11.096.986,60	10.036.204,44	90
02-S.G.K. Devlet Prim Giderleri	2.166.565,02	2.166.565,02	100
03-Mal ve Hizmet Alım Giderleri	20.288.565,43	14.651.500,75	72
04-Faiz Giderleri	0,00	0,00	0
05-Cari Transferler	5.517.565,09	1.177.334,65	21
06-Sermaye Giderleri	30.856.561,89	6.340.789,53	21
07-Sermaye Transferleri	625.000,00	100.000,00	16
Toplam	70.551.244,03	34.472.394,39	49

Başkanlığın bütçe giderlerinin %18'i sermaye giderleri, %4'ü cari transferler ve sermaye transferleri, %43'ü mal ve hizmet alım giderleri, %29'u memur ve işçi ücretlerini kapsayan personel giderleri ve %6'sı işçilerin SGK prim giderlerinden oluşmaktadır.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Başkanlığın faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2021 yılı Faaliyet Gideri 127.944.295,69 TL, Faaliyet Geliri 326.124.093,79 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 198.179.798,10 TL olarak gerçekleşmiştir.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarının muhasebe işlemlerine ilişkin esas ve usuller, Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde düzenlenmiştir.

Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 15'inci maddesi uyarınca; Başkanlıkların muhasebe işlemleri, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ve Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin ilgili hükümleri ile Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde yer alan hesap planı ve bu hesap planına göre oluşturulan detaylı hesap planını göre yapılmaktadır.

Hesap planında yer almamakla birlikte Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği Çerçeve Hesap Planında yer alan her hangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelikteki hesap planına hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine İçişleri ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlıkları yetkilidir.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Başkanlıkların raporlama işlemleri, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ve Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin ilgili hükümlerine göre yapılmaktadır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
 - 1) Bilanço
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
 - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu

- 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
- 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
- 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
- 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların

önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir. Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür. Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir. Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır. Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yatırım İzleme Koordinasyon Başkanlıkları (YİKOB) buldukları büyükşehirlerde, kamu kurum ve kuruluşlarının yatırım ve hizmetlerinin etkin olarak yapılması, izlenmesi ve

koordinasyonu, acil çağrı, afet ve acil yardım hizmetlerinin koordinasyonu ve yürütülmesi amacıyla; 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu ile İl Yatırım ve Hizmetlerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'a, 28/A maddesinin eklenmesiyle suretiyle oluşturulmuşlardır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda yer almayan YİKOB'ların, bütçe işlemleri ile muhasebe ve kayıt düzenleri İçişleri Bakanlığınca çıkarılan Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği ile düzenlenmektedir. Yönetmelik'te bütçe oluşturma, bütçelerin kullanımı ve bütçe uygulamalarının raporlanması ve mali tablo oluşturma süreçleri ile ilgili olarak 5018 sayılı Kanun ve ikincil mevzuatının kıyasen uygulanacağı atıfları yapılarak ortaya çıkan karmaşıklığın giderilmesine çalışılmıştır. Sonuç olarak iç kontrol sistemi ve iç denetim, 5018 sayılı Kanun ile getirilmiş uygulamaların, tüzel kişiliğini haiz özel bütçeli kuruluş olan YİKOB için geçerli olmadığı, ancak çok yıllık bütçelemenin gereği olan stratejik plan, performans programı gibi uygulamaların kıyasen yerine getirilebileceği anlaşılmaktadır.

Kamu idarelerine, 5018 sayılı Kanun ile kalkınma planları, programlar, ilgili mevzuat ve benimsedikleri temel ilkeler çerçevesinde geleceğe ilişkin misyon ve vizyonlarını oluşturmak, amaçlar ve ölçülebilir hedeflerini saptamak, performanslarını önceden belirlenmiş olan göstergeler doğrultusunda ölçmek ve bu sürecin izleme ve değerlendirmesini yapmak amacıyla katılımcı yöntemlerle stratejik planlarını hazırlama yükümlülüğü getirilmiştir. Ancak İzmir Valiliği Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı tarafından Stratejik Planı hazırlanmamıştır.

5018 sayılı Kanun kapsamında olmayan Kurumun anılan kanunun öngördüğü iç kontrol sistemi ile ilgili olarak bir eylem planı söz konusu olmamasına karşın mali yönetim ve kontrole ilişkin yasal düzenlemeler ve standartlar çerçevesinde iç kontrole yönelik birtakım faaliyetlerden söz etmek mümkündür. Harcama birimleri ve mali hizmetler birimi tarafından, gelir, gider, varlık ve yükümlülüklerle ilişkin mali karar ve işlemlerin, idarenin bütçesi, bütçe tertibi, kullanılabilir ödenek tutarı, ayrıntılı harcama veya finansman programlarının mali mevzuat hükümlerine uygunluk yönlerinden kontrol edilmesine, bununla birlikte mali karar ve işlemlerin harcama birimleri tarafından kaynakların etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılması açısından da kontrol edilebilmesine yönelik ön mali kontrol sistemi kurulması için herhangi bir çalışma bulunmamasına karşın Valilik personelinden oluşan Strateji ve Koordinasyon Müdürlüğü tarafından İç Kontrol ve Ön Malî Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar

Hakkındaki Yönetmelik'e uygun olarak ön mali kontrol işlemleri yürütülmeye çalışılmaktadır. Kurumsal riskler ile iç kontrol risklerinin belirlenmesine yönelik hiçbir çalışma yapılmadığından, risklerin değerlendirilmesine ve belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetlerinin ve sorumlularının belirlenmesine ilişkin hiçbir çalışma da bulunmamaktadır.

Organizasyon şeması vardır ve fonksiyonel görev dağılımı buna bağlı olarak belirlenmiştir. Organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir. Ancak organizasyon yapısı, temel yetki ve sorumluluk dağılımı, tam olarak hesap verebilirlik ve uygun raporlama ilişkisini gösterecek şekilde değildir.

İş akış süreçlerinin hazırlanması ile yetki devirleri ve yetki devrinin sınırlarının belirlenmesine ilişkin çalışmalar başlatılmış ve devam etmektedir. Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile ilgili ve diğer eğitim ve bilgilendirme çalışmaları Hizmet içi Eğitim Planları kapsamında yürütülmektedir. Bu çerçevede Başkanlık bünyesinde yürütülen görevler için ihtiyaç analizine dayalı herhangi bir eğitim ihtiyacı tespiti ve hizmet içi eğitim planlaması yapılmamıştır. Yönetimin ihtiyaç duyduğu gerekli bilgileri ve raporları üretecek ve analiz yapma imkânı sunacak herhangi bir yönetim bilgi sistemi yoktur. Ayrıca Başkanlığın kendisine ait bir veri kayıt ve dosyalama sistemi mevcut olmayıp söz konusu işlemler İçişleri Bakanlığı veri sistemi üzerinde yürütülmektedir. Bu itibarla etkin bir mali yönetimi teminen faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesi, varlık ve kaynakların korunması, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulması, mali bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesi amacıyla yasal gereklilik olmasa dahi Üst Yönetimin sahipliğinde 5018 sayılı Kanun'un öngördüğü biçimde bir iç kontrol sisteminin geliştirilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

İzmir Valiliği Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı 2021 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan, geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, "Denetim Görüşünün Dayanakları" bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Kamu Kurumlarına Yapılan Taşınmaz Tahsislerinin Muhasebe Kayıtlarının Eksik Yapılması

Kamu kurumlarına yapılan taşınmaz tahsisleri muhasebe kayıtlarında tam olarak izlenmemektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 252 Binalar Hesabına ilişkin Hesabın niteliği başlıklı 192'nci maddesinde; Binalar hesabının, eklenti ve bütünleyici parçaları dâhil olmak üzere, kamu idarelerinin mülkiyetinde bulunan binalar ile bunlardan tahsise konu edilenlerin izlenmesi için kullanılacağı, hesabın işleyişine ilişkin 193'üncü maddesine göre ise tahsise konu edilen binaların tahsis eden kurum tarafından binaların kayıtlı değeri üzerinden 252 Binalar Hesabına alacak, 500 Net Değer Hesabına borç kaydedileceği; ayrıca binalara ilişkin ayrılmış amortisman tutarının 500 Net Değer Hesabına alacak, 257 Birikmiş Amortisman Hesabına borç kaydedilmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır. Yukarıda belirtilen mevzuat hükmü gereği Başkanlığın tahsis ettiği taşınmazların, muhasebe birimince kayıtlı değeri üzerinden 252 Binalar Hesabına alacak ve 500 Net Değer Hesabına borç, ayrılmış amortisman tutarının da 500 Net Değer Hesabına alacak, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedilmesi gerekmektedir.

Kamu idaresi tarafından İçişleri Bakanlığı, E-içişleri Taşınmaz Mal Modülünün faaliyete geçtiği, sistem üzerinden bazı aksaklıkların halen devam etmek olduğu, Bakanlık tarafından ilgili modül çalışmaları bittikten sonra kayıtlarının kontrol edilerek girişlerin yapılacağı ve noksanlıkların giderileceği belirtilmekle beraber, bu kayıtların eksik yapılması sonucu söz konusu hesaplar mali tablolarda 18.693.812,28 TL hatalı olarak yer almıştır.

BULGU 2: Ortağı Olduğu Şirket Paylarının Mali Tablolarında Yer Almaması

İzmir Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığına devir yoluyla gelen şirketlerinin muhasebe kayıtlarının yapılmadığı ve dolayısıyla mali tablolarında yer almadıkları tespit edilmiştir.

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 273'üncü maddesi ile büyükşehir belediyelerinin bulunduğu illerde valiyeye bağlı olarak kamu tüzel kişiliğini haiz ve özel bütçeli Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları kurulmuş; yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığının sevk ve idaresinin, vali veya vali tarafından görevlendirilen vali yardımcısı tarafından yerine getirileceği ifade edilmiştir.

30.12.2016 tarih ve 29934 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin 15'inci maddesinde “(1) Başkanlıkların muhasebe ve raporlama işlemleri, 3/12/2014 tarihli ve 2014/7052 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe giren Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ve 27/5/2016 tarihli ve 29724 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin ilgili hükümlerine göre yapılır.

(2) Başkanlıklar, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinde yer alan hesap planı ve bu hesap planına göre oluşturulan detaylı hesap planını kullanırlar.

(3) Hesap planında yer almamakla birlikte Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği Çerçeve Hesap Planında yer alan her hangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa yönetmelikteki hesap planına hesap eklemeye veya çıkarmaya, Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Bakanlık yetkilidir.” Denilmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin 241 Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabı başlıklı 181'inci maddesinde “hesabın niteliği – (1) Bu hesap, mal ve hizmet üreten kuruluşlara nakden veya aynı olarak verilen sermaye tutarları ve bu sermaye tutarlarının işletilmesinden doğan kar ve zararlar, bütçeye iade olunan sermayelerin izlenmesi için kullanılır.” Hükmüne yer verilmiştir.

İzmir Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığının ortağı olup kayıtlarda bulunmayan şirketlerde tabloda görülen payları bulunmakla birlikte bu idare paylarına ilişkin olarak başkanlığın mali tablolarında kayıt bulunmamaktadır.

Ortak olunan şirketlerle ilgili olarak 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunundan kaynaklanan rüçhan hakların kullanılabilmesi, Başkanlık mali tablolarının doğru ve güvenilir bilgi sunabilmesi ve yukarıda yer alan kanun ve yönetmelik hükümlerinin gereğinin yapılabilmesi amacıyla, pay tutarları, buna ilişkin kayıtlar yapılarak mali tablolarda ilgili hesap üzerinden yer almalıdır.

Kamu idaresi tarafından Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığının 29/04/2022 tarih ve 78275 sayılı yazısı ile Başkanlığın ortak olduğu şirket paylarının bildirildiği, ilgili şirketlere ait pay bedellerinin 10.05.2022/2760, 17.05.2022/2993-2994-2997-2999-3000 numaralı yevmiyede muhasebe kayıtlarına alındığı ifade edilmiştir. Kayıtlar 2022 yılında yapılmıştır.

Ayrıca doğrudan ve dolaylı ortaklık şeklinde şirketlerde pay sahibi olmaktan kaynaklanan hakların kullanımı ve borçların ifası ile menfaatlerin takibi Ticaret ve Borçlar Hukuku mevzuatına aşına olmayı gerektirdiğinden aşağıda yer alan doğrudan iştirak ile bu şirketlerin iştiraki şeklindeki dolaylı iştiraklerin ve OSB iştiraklerinin Yatırım İzleme Ve Koordinasyon Başkanlığı Görev, Yetki Ve Sorumlulukları İle Çalışma Usul Ve Esaslarına Dair Yönetmelikte düzenleme yapılarak İşletme İştirakler Müdürlüğü şeklinde organize edilmesinin, bu zaman zarfında meri yönetmelik uyarınca valilik tarafından uzman kişi görevlendirilmesinin (Ticaret İl Müdürlüğünden) uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Tablo 5: Ortak Olunan Şirketler

Sıra	Pay	Şirket	Pay Bedeli
1	%99,97	Balçova Termal Turizm Otelcilik A.Ş.	69.069.450,00
2	%0,0295	İzmir Jeotermal Enerji A.Ş.	12.700,00
3	%0,1333	Dikili Jeotermal A.Ş.	35.000,00
4	%0,03	Tarihi Kemeraltı İnşaat A.Ş.	2.634,00
5	%0,05	Çevre Koruma Hizmetleri A.Ş.	25,00
6	%3	Batı Anadolu Serbest Bölge A.Ş.	30.000,00

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Nakit Tutarlarının Tek Hazine Kurumlar Hesabı Kapsamına Alınmamış Olması

Genel Bütçe kapsamındaki nakit tutarlar Tek Hazine Kurumlar Hesabı (THKH) kapsamında olmakla birlikte Genel Bütçeden aktarılan ve YİKOB' un kullanımına bırakılmış olan nakit THKH kapsamında yer almamaktadır.

4749 sayılı Kamu Finansmanı Ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanununun 12'nci maddesinde “*Kamu bankaları, Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi ve Türkiye Varlık Fonu ile bunların finansman temini amacı ile kuracakları fon ve şirketler, mazbut vakıflar, özel kanunla kurulmuş kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve bunların üst kuruluşları ile kefalet ve yardımlaşma sandıkları hariç olmak üzere özel bütçeli idareler, sosyal güvenlik kurumları, özel kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulmuş diğer kamu kurum, kurul, üst kurul ve kuruluşlar ile döner sermayeler, fonlar, belediyeler, il özel idareleri, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bu maddede sayılanların bağlı ortaklıkları, müessese ve işletmeleri ile birlikleri kendi bütçeleri veya tasarrufları altında bulunan her türlü mali kaynaklarını Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasında veya Cumhurbaşkanının onayıyla belirlenecek esaslar dahilinde Türkiye’de yerleşik bankalar nezdinde kendi adlarına açtıracakları hesaplarda toplarlar. Bu maddede sözü edilen kurumlar tahakkuk etmiş tüm ödemelerini bu hesaplardan yaparlar. Kamu kaynaklarının bu madde hükümlerine aykırı şekilde değerlendirilmesinden elde edildiği tespit edilen nemalar genel bütçeye gelir kaydedilir. İlgili kamu kurum ve kuruluşlarının yetkilileri ile muhasebe yetkilileri yukarıda bahsi geçen hükümlerin yerine getirilmesinden şahsen ve müteselsilen sorumludurlar. Bu fıkra kapsamındaki hususlara istisna getirmeye, uygulamaya ilişkin esasları belirlemeye Cumhurbaşkanı yetkilidir. (Ek cümle: 21/3/2018-7103/55 md.) Yukarıda sayılanlardan mali kaynakları tek hazine kurumlar hesabı kapsamında değerlendirilecek olanları belirlemeye Cumhurbaşkanı yetkilidir.*

Tek hazine kurumlar hesabının ve buna bağlı olarak açılacak banka hesaplarının işleyişi, tek hazine kurumlar hesabı kapsamındaki kurum ve kuruluşların Müsteşarlıktan olan nakit talepleri ile ödeme ve tahsilat tahminlerinin Müsteşarlığa bildirilmesi, Müsteşarlıkça nakit taleplerinin karşılanması, bu hesabın işleyişinden doğan borçlandırma ve alacaklandırma işlemlerinin yapılması, ..ve diğer ilgili hususlara ilişkin usul ve esaslar Müsteşarlıkça hazırlanan yönetmelikle belirlenir.” Denilmektedir.

Tek Hazine Kurumlar Hesabı Uygulamasına İlişkin Yönetmelik 09.08 2018 tarih ve 30504 sayılı R.G. yayımlanmıştır.

Tek Hazine Kurumlar Hesabı Kapsamına Alınacak Kamu İdareleri Ve Hesapların Belirlenmesi Hakkında 17 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı 09.08 2018 tarih ve 30504 sayılı R.G. yayımlanmıştır.

Yönetmelikte, Tek Hazine Kurumlar Hesabı (THKH) Uygulaması: İşsizlik Sigortası Fonu hariç olmak üzere kamu idarelerinin malî kaynaklarının bütçenin gelir ve gider hesapları ile ilişkilendirilmeksizin karşılığı Hazineden alacak kaydedilmek üzere toplandığı ve Bakanlık tarafından yönetilen hesaba ilişkin uygulamalar bütünü olarak tanımlanmış ve Tek Hazine Kurumlar Hesabı Bilgi Sistemi (THBS) üzerinden çalışacağı ifade edilmiştir.

Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları (YİKOB) Cumhurbaşkanlığı Kararının Kapsam başlıklı 2'nci Maddesinde yer almakla birlikte Tek hazine kurumlar hesabı kapsamında değerlendirilecek mali kaynaklar başlıklı 4'üncü maddede sayılmamakta, bu maddede Genel Bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin kendi bütçeleri veya tasarrufları altında bulunan her türlü mali kaynağın tek hazine kurumlar hesabı kapsamında değerlendirileceği ifade edilmektedir.

YİKOB 2021 yılı Bütçe Gelirleri tutarı 315.350.119,29 TL den; 160.462.246,29 TL Genel Bütçeden alınan yardım (800.04), 98.984.364,77 TL Emlak Vergisi üzerinden alınan kültür varlıkları payı, 274.093,19TL Maden Kanunu payı, 10.717.406,14 TL Afet ve Acil Durum Başkanlığının (Genel Bütçe) gönderdiği deprem yardımı ile bu tutarlar üzerinden işletilen 35.019.379,47 TL faiz ve cezalar (800.05), olmak üzere 305.460.550,76 TL Genel Bütçe kaynaklı gelirine karşılık 9.889.568,53 TL teşebbüs ve mülkiyet geliri (800.03) bulunmaktadır. Teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinin 8.762.957,10 TL tutarı da Yikob'a tahsis veya devredilmiş olan gayrimenkullerin işletilmesinden kaynaklanan kira gelirinden oluşmaktadır. Yikob'un ürettiği öz gelir 1.126.611,43 TL olarak kalmaktadır (%035).

Kamu nakit yönetimi, maliyet etkinliği göz önünde bulundurularak kamu nakit akımlarının ve nakit rezervinin etkin ve verimli şekilde yönetilmesi sürecidir. Kamu nakdinin etkin şekilde yönetilebilmesi, kamu nakit akımlarının yer ve zaman bakımından denkleştirilmesine, kamu kaynağının tek merkezden izlenebilmesi ve yönetilmesine imkân sağlayan Tek Hazine Kurumlar Hesabı sisteminin varlığı ile mümkündür.

Tek Hazine Kurumlar Hesabı devlet tarafından kamu hesaplarının konsolide olarak izlenebilmesine, ödeme ve tahsilat işlemlerinin merkezileştirilmesine ve bu sayede kamu nakdinin konsolide bir biçimde yönetilmesine, kurumların idari ve mali özerkliklerine müdahale edilmeden kamu kaynağının etkin bir şekilde yönetilmesine imkan sağlayan bütünleştirilmiş bir yapıyı ihtiva etmektedir.

Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığının 2021 yılsonu banka mevcudu 462.234.675,82TL tutarındadır. Yıkob gelirlerinin neredeyse tamamı Genel Bütçeden aktarılan tutarlardan oluşmaktadır. Genel Bütçe kapsamındaki nakit tutarlar THKH kapsamında olmakla birlikte YİKOB' un kullanımına bırakılmış olan nakit THKH kapsamında yer almamaktadır.

Kamu idaresi tarafından Tek Hazine Kurumlar Hesabı Kapsamına Alınacak Kamu İdareleri Ve Hesapların Belirlenmesi Hakkında 17 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı 09.08.2018 tarih ve 30504 sayılı Resmî gazetede yayımlanmasına müteakip Hazine ve Maliye Bakanlığınca banka hesap numarası bildirilmediğinden herhangi bir işlem yapılamadığı ifade edilmekle birlikte, 4749 sayılı Kanun ve Tek Hazine Kurumlar Hesabı Uygulamasına İlişkin Yönetmelik uyarınca, kurumun idari ve mali özerkliklerine müdahale edilmeden ve elde edilecek faiz gelirinin kuruma ödenmesi suretiyle YİKOB banka hesabında bulunan tutarın THKH kapsamına dahil edilmesinin kamu nakit rezervinin etkin ve verimli şekilde yönetilmesine, nakit akımlarının yer ve zaman bakımından denkleştirilmesine, ödenek-nakit ihtiyacı-borçlanma ve bütçe yönetimi konularında inisiyatifte katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

BULGU 2: Kiraya Verilen Duran Varlıklar Hesabı ile Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabının Kullanılmaması

Kiraya verilen taşınmazlar için 990 Kiraya Verilen Duran Varlıklar Hesabı ile 999 Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabı kullanılmamıştır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 475'inci maddesinde, bu hesabın kurumun, bilançolarında kayıtlı duran varlıklardan kiraya verilenlerin izlenmesi için kullanılacağı, Hesabın işleyişi başlıklı 476'ncı maddesinde, kiraya verilen duran varlıkların, kayıtlı değerleri üzerinden, 990 Kiraya Verilen Duran Varlıklar Hesabına borç, 999 Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabına alacak kaydedileceği, kiraya verilen duran varlıklardan kira süresi sona erenlerin ise kayıtlı değerleri üzerinden 990 Kiraya Verilen Duran Varlıklar Hesabına alacak, 999 Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabına borç kaydedileceği belirtilerek hesabın işleyişi tarif edilmiştir.

Kiraya verilen duran varlıkların kayıtlı değerleri üzerinden anılan hesaplarda takip edilmemesi nedeniyle Başkanlığın mali tablolarında 990 Kiraya Verilen Duran Varlıklar Hesabı ve 999 Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabı yer almamaktadır.

Kamu idaresi tarafından bulgu konusu hesapların kullanılmasında gereken hassasiyetin gösterileceği belirtildiğinden takip edilmelidir.

BULGU 3: Harcama Yetkililiğinin Mevzuata Uygun Oluşturulmaması

Harcama yetkililiği 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile getirilen ilkelere uygun olarak oluşturulmamıştır.

Üst yöneticinin hesap verme sorumluluğu, Sayıştay denetimi sonucunda düzenlenen Mali Denetim Raporu ile Raporun yetkili merciler ve kamuoyuyla paylaşılması suretiyle gerçekleşir. Üst yöneticiler bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri, malî hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirirler. Bu nedenle harcama yetkililiğinin görev ve unvan itibariyle üst yöneticiye yakın kadroda bulunması gerekmektedir.

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesininin 273'üncü maddesi ile büyükşehir belediyelerinin bulunduğu illerde valiye bağlı olarak kamu tüzel kişiliğini haiz ve özel bütçeli Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları (YİKOB) kurulmuş; yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığının sevk ve idaresinin, vali veya vali tarafından görevlendirilen vali yardımcısı tarafından yerine getirileceği ifade edilmiştir.

Yatırım İzleme Ve Koordinasyon Başkanlığı Görev, Yetki Ve Sorumlulukları İle Çalışma Usul Ve Esaslarına Dair Yönetmelikte Başkan: Vali veya valinin görevlendirdiği vali yardımcısı olarak tanımlanmıştır.

30.12.2016 tarih ve 29934 sayılı R.G. yayımlanan Yatırım İzleme Ve Koordinasyon Başkanlığı Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğininin Yönetmelikte hüküm bulunmayan hususlar başlıklı 19'uncu maddesinde *“(1) Bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve ilgili diğer mevzuat hükümleri kıyasen uygulanır.”* Denilmektedir.

5018 sayılı Kanununun Harcama yetkisi ve yetkilisini düzenleyen 31'inci maddesinde *“Bütçeyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisidir.*

Ancak, teşkilât yapısı ve personel durumu gibi nedenlerle harcama yetkililerinin belirlenmesinde güçlük bulunan idareler ile bütçelerinde harcama birimleri sınıflandırılmayan idarelerde harcama yetkisi, üst yönetici veya üst yöneticinin belirleyeceği kişiler tarafından; mahallî idarelerde İçişleri veya Çevre ve Şehircilik Bakanlığının, diğer idarelerde ise Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine yürütülebilir.”

5018 sayılı Kanun uyarınca çıkarılan İç Kontrol Ve Ön Malî Kontrole İlişkin Usul Ve Esasların 12’nci maddesinde “14/2/1985 tarihli ve 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 28/A maddesinin birinci fıkrası kapsamında ödenek aktarmak suretiyle illerin yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları tarafından gerçekleştirilecek mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinde, harcama yetkilisi tarafından, ödeneği aktaran idarenin ildeki il müdürü ve eşdeğer yetkilisi, ödeme emri belgesini düzenleyen gerçekleştirme görevlisi olarak belirlenebilir.”

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 509’uncu maddesinde “(4) Bakanlık merkez, taşra teşkilatları ile bağlı ve ilgili kuruluşların hiyerarşik kademeleri; hizmetin özelliklerinden kaynaklanan farklılıklar dikkate alınmak kaydıyla aşağıdaki şekilde düzenlenir.

ç) Taşra teşkilatı il kuruluşlarında:

1) Vali,

2) İl Müdürlüğü,

3) Şube Müdürlüğü,

4) Şeflik,” Hükümleri getirilmiştir.

Gerek 5018 sayılı Kanunda yer alan harcama yetkililerinin belirlenmesinde güçlük bulunan idarelerde harcama yetkisinin, üst yönetici veya üst yöneticinin belirleyeceği kişiler tarafından yürütülebileceği, Usul ve Esaslarda il müdürünün gerçekleştirme görevlisi olacağı hükmü, gerekse 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin İl Teşkilatının hiyerarşik kademelerine ilişkin düzenlemesi kapsamında YİKOB mevzuatı, mali sistemi düzenleyen genel mevzuat ve bu mevzuat uyarınca düzenlenmiş olan Harcama Yetkilileri Hakkında Genel Tebliğ (Seri no: 1, Seri no:2) Valinin üst yönetici, Vali Yardımcısının (Yikob Başkanı) özellikle yatırım işlemleri için ödenek aktarılan işlerde harcama yetkilisi, ödenek aktarılan kurumun il müdürünün gerçekleştirme görevlisi olduğu açıktır.

Üst yöneticinin Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunundan kaynaklanan kamu kaynağının etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından, malî yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi ve izlenmesinden sorumluluğu ve yetkili kılınmış mercilere hesap verme zorunluluğu ile üst yöneticinin bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri aracılığıyla yerine getirme kuralı gereğince harcama yetkilisinin görev ve unvan itibariyle üst yöneticiye yakın kadroda bulunması gerekmektedir.

Üst yöneticinin hesap verme sorumluluğu, Sayıştay denetimi sonucunda düzenlenen Mali Denetim Raporu ile Raporun yetkili merciler ve kamuoyuyla paylaşılması suretiyle gerçekleşmektedir. Bu itibarla, vali yardımcısının harcama yetkilisi olması yerine Yatırım İzleme Müdürünün harcama yetkilisi olması ve YİKOB Bütçesinin mali mevzuata aykırı olarak bu şekilde sınıflandırılmasının, hesap verme sorumluluğunun gerçekleştirilmesi ve buna ilişkin hiyerarşik yapının kurulmasına ilişkin yukarıda yer alan mevzuata ve kamu mali yönetimi ilkelerine aykırı olduğu değerlendirilmektedir.

Kamu idaresi tarafından Yatırım İzleme Ve Koordinasyon Başkanlığı Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliği 4'üncü maddesinde Harcama biriminin Başkanlığın bütçesinde ödenek tahsis edilen ve harcama yetkisi bulunan birim, Harcama yetkilisinin de Başkanlık bütçesi ile ödenek tahsis edilen her birimin en üst yöneticisi şeklinde tanımlandığı; Başkanlığın yedi müdürlük ve otuz ilçe Kaymakamlığı olmak üzere otuz yedi harcama biriminden oluştuğu; her bir harcama biriminin bütçe ve muhasebe sistemlerinde ayrı kurumsal kodları bulunduğu; her harcama biriminin amiri, harcama yetkilisi olarak tanımlandığı; uygulamanın bu şekilde yapılmasının işlem akışını kolaylaştırdığı ve ödeneklerin birim bazında dağılımını kontrol altına almaya yardımcı olduğu ifade edilmiştir.

Bulguda belirtildiği üzere mevcut uygulamada Bakanlık İl Müdürü gerçekleştirme görevlisi, YİKOB Müdürü Harcama Yetkilisi olmaktadır. Bu durum, 5018 sayılı Kanun ve 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile getirilmiş olan hiyerarşik kademelenmeye aykırıdır. Bu nedenle Bütçenin yapılması ve uygulanması sürecinde mevzuata uygun hareket edilmelidir.

BULGU 4: Başkanlık Bütçesinin Metin Kısmı Olmaksızın Hazırlanması

Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı bütçesi, Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğine aykırı olarak metin kısmı olmadan hazırlanmıştır.

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 273'üncü maddesi ile büyükşehir belediyelerinin bulunduğu illerde valiye bağlı olarak kamu tüzel kişiliğini haiz ve özel bütçeli Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları kurulmuş; yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığının sevk ve idaresinin, vali veya vali tarafından görevlendirilen vali yardımcısı tarafından yerine getirileceği ifade edilmiştir.

30.12.2016 tarih ve 29934 sayılı R.G. yayımlanan Yatırım İzleme Ve Koordinasyon Başkanlığı Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğinin Bütçe başlıklı 5'inci maddesinde “(1) Başkanlıkların bütçesi, mali yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren ve bunlara ait uygulamanın yürütülmesine yetki veren belgedir.

(2) Mali yıl bütçesi, izleyen iki yılın gelir ve gider tahminleri ile birlikte değerlendirilir.

(3) Bütçe, Başkanlıkların plan ve programlarında yer alan politika, hedef ve önceliklere uygun şekilde ve fayda-maliyet analizine göre hazırlanır, uygulanır ve kontrol edilir.

(4) Bütçe, bir metin ile eki cetvellerden oluşur. Bütçe metninde; gelir tahminleri ve bunların hukuki dayanakları, gider tahminleri, harcama yetkisinin devrine ilişkin esaslar, parasal limitler, ödenek kullanımına ilişkin esaslar ve bütçeye ilişkin diğer hususlara yer verilir.” Denilmektedir.

Başkanlık bütçesi hazırlanırken gelir tahminleri ve bunların hukuki dayanakları, gider tahminleri, harcama yetkisinin devrine ilişkin esaslar, parasal limitler, ödenek kullanımına ilişkin esaslar ve bütçeye ilişkin diğer hususlara yer verilen bir metin kısmı ile bu metin kısmının eki cetvellere yer verilmelidir.

Kamu idaresi tarafından başkanlık bütçesinin metin ve bağlı cetveller şeklinde oluşturulacağı ifade edildiğinden takip edilmelidir.

BULGU 5: Temsil, Tören Harcamaları Kapsamında Alınan Hizmetlerinden Yararlananların Sayısının Belli Olmaması ve İlgili Usul Esaslar Kapsamında Herhangi Bir Dayanağı Olmamasına Rağmen Personele Giyecek Alınması

İzmir Valiliği Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığınca, Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarınca Yapılacak Temsil, Tören, Ödüllendirme, Tanıtım ve Protokol Hizmetleri Giderlerine Dair Usul ve Esaslar kapsamında alınan konaklama ve yemek hizmetlerinden yararlananların sayısının belli olmadığı ve ilgili usul esaslar kapsamına girmeyen bazı giyecek alımlarının yapıldığı görülmüştür.

İlgili Usul ve Esasların 1'inci maddesinde;

“ Bu Usul ve Esasların amacı, Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinde yer alan ödenekten, 12/11/2012 tarihli ve 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 34. üncü maddesi gereğince Yatırım İzleme Koordinasyon Başkanlıklarınca temsil, tören, ödüllendirme, ilin tanıtımı ve protokol hizmetleri kapsamında yapılacak giderlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir. ”

4'üncü maddesinde;

“Temsil giderleri;

a) Yabancı temsilciler ile yerli ve yabancı misafirlerin geleneklere ve davet protokolü gereklerine göre misafir edilmesine ilişkin giderleri,

b) Tören ve kutlamalar için satın alınacak çiçek bedelleri,

c) Temsil amaçlı olmak üzere, spor faaliyetleri, kongre, konferans ve seminer gibi toplantılara ilişkin karşılama ve ağırlamaya ilişkin giderleri,

ç) Cenaze, taziye ve benzeri mahalli örf ve âdetin gerektirdiği faaliyetler ile diğer sosyal faaliyetlere iştirak edilmesine ilişkin giderleri,

d) Yurtdışında gerçekleştirilen toplantılar ile sınır görüşmeleri kapsamında hediye gönderilmesi veya götürülmesine ilişkin giderleri,

- e) *Temsil amaçlı olmak üzere, vali ve kaymakamın takdiri ile makul ölçüleri aşmayacak şekilde gerçek ve tüzel kişilere plaket ve ödül verilmesine ilişkin giderleri,*
- f) *Ulusal ve uluslararası çapta kutlanılan önemli gün ve haftalarla ilgili giderleri,*
- g) *Valilik ve Kaymakamlık makamına gelen günlük ziyaretçilere yönelik ikramlara ilişkin giderleri,*
- kapsar.*

Bu maddenin birinci fıkrasında belirtilenlerin dışında, valinin takdiri esas olmak üzere, devlet ve hükümeti temsilin gerektirdiği diğer hallerde yapılacak giderler bu kapsamda değerlendirilir.”

7'nci maddesinde;

“ Protokol hizmetleri kapsamında:

- a) *Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, Başbakan ve devlet protokolünde yer alan diğer kişiler,*
- b) *Merkezi idare ve diğer illerde protokole dahil kişiler,*
- c) *Yabancı ülke temsilcileri ve/veya yabancı konuklar,*
- ç) *Eğitim, kültür, sanat, bilim, ekonomi, sanayi teknoloji, spor ve benzeri alanlarda temayüz etmiş kişiler,*
- d) *İl ve ilçelerin tanıtımına, gelişmesine ve kalkınmasına katkısı olanlar ve olabileceği değerlendirilenler,*
- e) *Basın yayın kuruluşları yönetici ve mensupları,*
- f) *Bu fıkranın yukarıdaki bentlerinde sayılan kişilerin eşleri ve yakınları ile refakatindeki görevliler için geleneklere ve protokol hizmetlerinin gereklerine göre yapılacak ağırlama, konaklama, transfer ve bu işlerle ilgili hazırlıkların gerektirdiği giderler ile bunlar için verilecek ziyafet, resepsiyon, kokteyl, kumanya, hediye ve benzeri giderleri kapsar.”*

9' uncu maddesinde ise;

“Bu Usul ve Esaslar kapsamında belirlenen temsil, tören, ödüllendirme, tanıtım ve protokol hizmetlerine ilişkin giderlerin konu, kapsam ve miktarı, organizasyonlara katılacak personel ile davet edileceklerin tayin ve tespiti Vali ve Kaymakamların takdirine tabidir.

...

Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığınca yapılacak temsil, tören, ödüllendirme, tanıtım ve protokol hizmetlerine yönelik giderler kapsamındaki harcamalarda 31/12/2005 tarihli ve 26040 sayılı 3. Mükerrer Resmi Gazetede yayımlanan Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinde belirtilen evraklar bulundurulur.”

hükümleri yer almaktadır.

Bu hükümlere göre; gerek temsil gerekse protokol giderleri kapsamında konaklama ve yemek hizmeti alınabilecektir. Bu giderlerin kapsam ve miktarını belirleme vali ve kaymakamın takdirine bağlıdır. Ayrıca ilgili Usul ve Esaslar kapsamında yapılan harcamalarda Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinde belirtilen evrakların bulundurulacağı hüküm altına alınmıştır.

İlgili usul esaslar kapsamında alınan yemek ve konaklama hizmetlerine ilişkin Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliği gereği ödeme emrine eklenen faturaların incelenmesi sonucu gerek konaklama gerekse yemek miktarı tespit edilememektedir. Zira Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre miktarın belirtilmesi gereken faturalarda miktar kısmı boş bırakılmış ya da 1 adet olarak doldurulmuştur. Ayrıca konaklama ve yemek hizmetlerinden yararlananların sayısına dair başka kayda rastlanmamıştır. Bu hususa ilişkin örnek olarak dört adet harcama aşağıda sıralanmıştır. Bununla beraber idare cevabında gerekli çalışmaların başladığını belirtmiştir.

Ödeme Emri Tarihi	Numarası	Harcama Tutarı	Hizmet Türü
16.12.2021	7448	13.500,00 TL	Yemek
22.02.2021	428	39.075,72 TL	Yemek Konaklama
12.03.2021	642	24.418,55 TL	Konaklama
12.03.2021	622	30.688,00 TL	Konaklama

İkinci olarak yukarıda da belirttiğimiz üzere, mevzuatta yer almamasına rağmen; memurlara giyecek alındığı görülmüştür. Buna ilişkin ödeme emirleri ise aşağıda sıralanmıştır:

Ödeme Emri Tarihi	Numarası	Harcama Tutarı	Alım Türü
31.03.2021	765	4.998,24 TL	Giyecek
01.02.2021	220	89.334,99 TL	Giyecek

Sonuç olarak; ilgili Usul ve Esaslar'da yer alan hükümlere uygun hareket edilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

BULGU 6: Bazı Yapım İşlerinde, İş Eksiliş Bedellerine İhale Tenzilatı Oranında İndirim Uygulanması

İzmir Valiliği Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı tarafından ihale edilen, bazı yapım işlerinde iş eksiliş bedellerine mevzuatta indirim uygulanacağına dair herhangi bir hüküm olmamasına rağmen ihale tenzilatı oranında indirim uygulandığı görülmüştür.

Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 22'nci maddesinde;

*“12 nci maddenin 4 üncü fıkrasında belirtilen proje değişikliği şartlarının gerçekleştiği hallerde, işin yürütülmesi aşamasında idarenin gerekli görerek yapılmasını istediği ve ihale dokümanında ve/veya teklif kapsamında fiyatı verilmemiş yeni iş kalemlerinin ve/veya iş gruplarının bedelleri ile 21 inci maddeye göre sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işlerin bedelleri, ikinci fıkrada belirtilen usuller çerçevesinde yüklenici ile birlikte tespit **(Değişik ibare: 08/08/2019-30856 R.G./28. md., yürürlük: 18/08/2019)** edilir. Bu şekilde hesaplanacak ilave işlerin bedelleri; birim fiyat sözleşmelerde yeni birim fiyatlar üzerinden, anahtar teslim götürü bedel sözleşmelerde ise yeni birim fiyatlar üzerinden hesaplanacak artış tutarına göre belirlenecek ilerleme yüzdeleri esas alınarak yükleniciye ödenir.*

...

***(Ek fıkra: 08/08/2019-30856 R.G./28. md., yürürlük: 18/08/2019)** 12 nci maddenin dördüncü fıkrasına göre gerçekleştirilen proje değişikliğine bağlı olarak iş eksilişinin ortaya çıktığı durumlarda, iş eksilişi kapsamına giren imalatların fiyatının hesaplanmasında, bu maddede yer alan yeni fiyatın tespitine ilişkin hükümler uygulanır.”*

hükmü yer almaktadır.

Bu hükme göre; ilgili şartnamenin 12'nci maddenin 4'üncü fıkrasında belirtilen proje değişikliği şartlarının gerçekleşmesi halinde, işin yürütülmesi aşamasında idarenin gerekli görerek yapılmasını istediği ve ihale dokümanında ve/veya teklif kapsamında fiyatı verilmemiş yeni iş kalemlerinin ve/veya iş gruplarının bedelleri ile 21'inci maddeye göre sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işlerin bedelleri, ikinci fıkrada belirtilen usuller çerçevesinde yüklenici ile birlikte tespit edilir. Bu şekilde hesaplanacak ilave işlerin bedelleri; birim fiyat sözleşmelerde yeni birim fiyatlar üzerinden, anahtar teslim götürü bedel sözleşmelerde ise yeni birim fiyatlar üzerinden hesaplanacak artış tutarına göre belirlenecek ilerleme yüzdeleri esas alınarak yükleniciye ödenir. İş eksilişinin söz konusu olduğu durumlarda da aynı yöntem uygulanır. Bu hükümler dışında iş artışı ve iş eksilişine dair herhangi bir düzenleme yoktur. Diğer bir ifadeyle, 4734 ve 4735 sayılı kanunlar ile ikincil mevzuat hükümlerinde; sözleşmede yer almayan ve sonradan yapılmasına gerek bulunan imalat kalemlerine ait yeni birim fiyatların belirlenmesi ya da iş eksilişi sırasında, sözleşme bedeli ve yaklaşık maliyet arasındaki farktan hareketle bulunacak bir oranda, fiyatların tenzilatı tabi tutulacağına dair bir husus yer almamakta olup, sözleşmesinden gelmeyenler hariç sözleşme bedeli ve yaklaşık maliyetten hareketle, bulunacak bir oranda iş eksiliş bedellerinin tenzilatı tabi tutulması 4734 ve 4735 sayılı kanunlar ile ikincil mevzuatları hükümlerine uygun düşmemektedir. Bu hususlara ilişkin Yüksek Fen Kurulunun 2011/003 no ve 02/02/2011 tarihli, iş artışına ihale tenzilatı uygulanamayacağı kararları olduğu gibi, 07.11.2018 tarih ve 45311 tutanak nolu Sayıştay Temyiz Kurulu Kararından da görüleceği üzere, iş eksilişlerinde de ihale indirimi uygulanamayacağına dair karar verilmiştir.

Sonuç olarak yukarıda yapılan açıklamalar uyarınca, idare tarafından herhangi bir dayanağı olmamasına rağmen iş eksilişlerine ihale tenzilatı uygulaması yapıldığı görülmüştür. İş eksilişlerinde ihale tenzilatı uygulanmamasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

BULGU 7: Bazı Yapım İşlerinde; Geçici Kabul Tutanağında Yer Almayan Kusur ve Eksikliklerin Yüklenici Nam ve Hesabına Başka Bir Yükleniciye Yaptırılması, Geçici Kabul Tutanağı Gereği Yaptırılması Gereken Kusur ve Eksiklikler Yaptırılmadan, Bunların Bedellerinde İndirime Gidilerek Geçici Kabulün Yapılması

İzmir Valiliği Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı tarafından yapılan, bazı yapım işlerinde geçici kabul heyeti tarafından düzenlenmiş olan geçici kabul tutanağında yer almayan kusur ve eksikliklerin yüklenicinin nam ve hesabına yaptırıldığı ve geçici kabul heyeti tarafından düzenlenmiş olan geçici kabul tutanağında yer alan eksikliklerin süresi içerisinde

tamamlanması istenmiş olmasına rağmen, bu imalatların tamamlanmadığı, buna rağmen ilgili imalatların bedellerinde indirimle gidilerek geçici kabullerinin yapıldığı görülmüştür.

Yapım İşleri Genel Şartnamesi 41'inci maddesinde;

“Kabul komisyonu, kabule engel nitelikte olmamakla birlikte yapılan işte kusur ve eksiklikler tespit ederse; geçici kabul tutanağını tanzim ederek gördüğü kusur ve eksikliklerin ayrıntısını gösterir bir liste düzenler ve bunların giderilmesi için gerekli olan süreyi tutanakta belirtir. Belirlenen sürenin sonunda, yüklenici bulunsun veya bulunmasın, işin son durumu, yapı denetim görevlisi tarafından düzenlenecek bir tutanakla tespit edilir ve idareye iletilir. Eksikliklerin giderilmesi halinde geçici kabul tutanağı onaylanır. Kabul komisyonunun tespit ettiği eksiklikler, belirlenen sürede yüklenici tarafından giderilmezse bu sürenin bitiminden sonra eksikliklerin giderilmesine kadar geçecek her gün için, sözleşmesinde günlük gecikme cezası olarak yazılan tutarın %10’u oranında günlük ceza uygulanır. Ancak gecikme otuz günü geçerse ceza uygulamasına devam edilmekle birlikte idarece kusur ve eksiklikler yüklenici nam ve hesabına giderilebilir. Bu durumda kabul tutanağı eksikliklerin giderilmesinden sonra idarece işleme konularak onaylanır ve bu tarih kabul tarihi olarak dikkate alınır.”

hükmü yer almaktadır.

Bu hükme göre; kabul komisyonu, kabule engel nitelikte olmamakla birlikte yapılan işte kusur ve eksiklikler tespit ederse; geçici kabul tutanağını tanzim ederek gördüğü kusur ve eksikliklerin ayrıntısını gösterir bir liste düzenler ve bunların giderilmesi için gerekli olan süreyi tutanakta belirtir. Bu süre içerisinde geçici kabul tutanağında yer alan eksiklikler giderilmezse eksikliklerin giderilmesine kadar geçecek her gün için, sözleşmesinde günlük gecikme cezası olarak yazılan tutarın %10’u oranında günlük ceza uygulanır ve gecikme otuz günü geçerse ceza uygulamasına devam edilerek ilgili kusur ve eksiklikler yüklenici nam ve hesabına giderilebilir.

Yapılan incelemelerde ise; 2018 yılında ihale edilen Nuri ATİK Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi yapım işinde geçici kabul eksiklikleri arasında yer almayan merdivenlerin bürüt beton niteliğinin sağlanması, atölye binası kapısının boyanması ve nizami ölçülere getirilmesi, rögar kapaklarının tamamlanması, pis su motorunun çalışır hale getirilmesi gibi imalatların yüklenicinin nam ve hesabına yaptırıldığı görülmüştür. Yine 2017 yılında ihale edilen Tahir MERZECİ Ortaokulu yapım işinde paslanmaz çelik merdiven korkuluğu, laboratuvar tezgahı, mekanik montaj açık renkli honlu traverten kaplama vb. imalatların yüklenicinin nam ve

hesabına yaptırıldığı görülmüştür. Geçici kabul eksikliklerinin tam olarak tespit edilmemesi halinde bu tip uygulamaların hukuki ihtilaflar yaratacağı da muhakkaktır.

Yukarıda bahsedildiği üzere; geçici kabul eksikliklerinin bazıları zamanında tamamlanmamış, buna rağmen şartname gereği öngörülen müeyyideler uygulanmamış ve imalatlar bu halleriyle kabul edilip, bedellerinde indirimle gidilerek geçici kabulleri yapılmıştır. Müeyyidelerin uygulanmasının gerektiği düşünülmektedir.

BULGU 8: Taşınmazın İdareye Ait Şirkete Doğrudan Kiraya Verilmesi, Kira Sözleşmesine Aykırı Olarak İlgili Taşınmazın Bir Kısımının Üçüncü Bir Kişiyeye Kiralanması

Mülkiyeti İzmir Valiliği Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı'na ait olan Balçova 1520 ada 8 parselde yer alan taşınmazın idareye ait şirkete mevzuatta açık bir hüküm olmamasına rağmen doğrudan kiraya verildiği görülmüştür.

Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmeliğin 5'inci maddesinde;

“ ...

Hizmetlerin yürütülmesi amacıyla, taşınır ve taşınmaz malları almak, satmak, kiralamak veya kiraya vermek, takas etmek, bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesis etmek.

... ”

hükmü yer almaktadır.

Yine aynı yönetmeliğin 11'inci maddesine göre; taşınmaz kiraya verme işlemlerinin başkanlık adına idari mali işler müdürlüğüne yerine getirileceği hüküm altına alınmıştır.

Bu hükümlere göre; idarenin taşınmaz kiraya verme yetkisinin olduğu açıktır. Bu yetkisini ise, idari mali işler müdürlüğü vasıtasıyla kullanacaktır. Bunun dışında ilgili mevzuatta taşınmazların kiraya verilmesine ilişkin başkaca bir hüküm bulunmamaktadır.

Yapılan incelemelerde ise; ilgili taşınmazın doğrudan şirkete kiraya verilmiş olduğu görülmüştür. Yukarıda da değinildiği üzere idare her ne kadar taşınmazı kiraya verebilecekse de ilgili mevzuatta taşınmazı şirketine doğrudan kiraya verebileceğine dair herhangi bir hüküm açıkça bulunmadığı için böyle bir uygulamanın uygun olmadığı değerlendirilmektedir.

İkinci olarak da, idare ve şirket arasında yapılan kira sözleşmesindeki “*kiralanan taşınmazın şirket tarafından üçüncü bir kişiye kiralanamayacağı*” hükmüne rağmen taşınmazın bir kısmının üçüncü kişiye kiralandığı görülmüştür.

Tüm bu hususlarla beraber;

idare cevabında; YİKOB taşınmazlarına yönelik mevzuatının olmaması nedeniyle 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un "*Çeşitli Hükümler*" başlıklı 3.üncü maddesinin 10.uncu fıkrası gereği İçişleri Bakanlığı Hukuk İşleri Müdürlüğüne başka bir YİKOB tarafından başvurulduğunu, Bakanlığın meri mevzuat çerçevesinde kıyasen uygulama yapılabileceği görüşü verdiği,

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun Şirket kurulması Başlıklı 26'ıncı maddesinde yer alan;

“Büyükşehir belediyesi kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabilir. Genel sekreter ile belediye ve bağlı kuruluşlarında yöneticilik sıfatını haiz personel bu şirketlerin yönetim ve denetim kurullarında görev alabilirler. Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir. (Ek cümle: 12/11/2012-6360/10 md.) Ancak, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.”

hükmünün, Büyükşehir statüsünde sadece Büyükşehirlerde faaliyet gösteren ve kapatılan İl Özel İdarelerinin boşluğunu doldurmayı hedefleyen Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarınca da kıyasen uygulanabileceğini ifade etmiştir.

YİKOBların mevzuatta açık bir hüküm olmaması nedeniyle İçişleri Bakanlığına başvurabilmeleri mevzuaten mümkündür. Zira 2018 yılında İstanbul YİKOB, taşınmaz yönetimi için Bakanlığa başvurmuş ve meri mevzuat çerçevesinde kıyasen uygulama yapılabileceği cevabı verilmiştir. İlgili cevapta kıyasın Büyükşehir Belediyeleriyle yapılabileceğine dair açık bir hüküm yoktur. Ancak idare cevabında Büyükşehir Belediyesiyle kıyas yaparak ve Belediye Kanunu gereği kendi şirketine doğrudan devrin mümkün olduğunu ifade etmiştir. İdarenin bu cevabına katılmak mümkün değildir. Zira kıyas yapılacaksa YİKOB'u, Büyükşehir Belediyesi ile değil yerine geldiği ve halen Büyükşehir statüsünde

olmayan illerde faaliyet gösteren İl Özel İdareleri ile kıyaslamak mümkündür. İl Özel İdaresi Kanunu hükümlerinde de taşınmazlarını doğrudan şirketine kiralanabileceğine dair herhangi bir hüküm yoktur. Dolayısıyla idarenin cevabı yersizdir.

Yine idare cevabında, çeşitli mevzuat hükümlerini dayanak göstererek açıklama yapmıştır. Bunlar özetle şunlardır:

2886 sayılı Devlet İhale Kanununun pazarlık usulünü düzenleyen 51(f) maddesinde yer alan;

" İdarelerin, müştereken veya iştirak halinde sahibi buldukları taşınmaz mallardaki paylarının paydaşlara kiraya verilmesi,"

2886 sayılı Devlet İhale Kanununun pazarlık usulünü düzenleyen 51(g) maddesinde yer alan;

"Kullanışlarının özelliği, idarelere yararlı olması veya ivediliği nedeniyle kapalı veya açık teklif yöntemleriyle ihalesi uygun görülmeyen, Devletin özel mülkiyetindeki taşınır ve taşınmaz malların kiralanması, trampası ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin kiralanması ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisinin"

2886 sayılı Kanununun 74 maddesine istinaden 09/06/2007 tarih ve 26557 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Hazine Taşınmazlarının İdaresi Hakkında Yönetmeliğin 67'inci maddesinde Taşınmazların Kiraya Verilmesi Başlıklı Üçüncü Bölümünde yer alan

"Sözleşmeden doğan yükümlülüklerini yerine getiren eski kiracısı tarafından kiralanması talep edilen taşınmazların (otoparklar hariç) kiraya verilmesi" pazarlık usulüyle kiraya verebileceğini"

Söz konusu yönetmeliğin kira bölümünün uygulamasını sağlamak amacıyla 20/10/2015 tarih 25972 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 300 sıra sayılı Millî Emlak Genel Tebliğinin X. İhale Usulü bölümünde yer alan ve pazarlık usulünü düzenleyen

"2. Turizm yatırımı yapılacak yerler."

tanımlamaları gereği pazarlık usulünün uygulanabileceğini ifade etmişlerdir.

Yukarıda yazılı olan mevzuat hükümlerinin hepsi doğru olup, halen yürürlükte. Ancak bulgumuzda idarenin pazarlık usulünü yersiz olarak kullandığına dair herhangi bir tespit yoktur. Kaldı ki; idare pazarlık usulünü de kullanmamış, ilgili taşınmazı doğrudan şirketine kiralamıştır. 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu 50.nci maddesinde yer alan;

"Pazarlık usulü ile yapılan ihalelerde teklif alınması belli bir şekle bağlı değildir. İhaleler, komisyon tarafından işin nitelik ve gereğine göre, bir veya daha fazla istekliden yazılı veya sözlü teklif almak ve bedel üzerinde anlaşmak suretiyle yapılır. Pazarlığın ne suretle yapıldığı ve ne gibi tekliflerde bulunduğu ve üzerine ihale yapılanların neden dolayı tercih edildiği pazarlık kararında gösterilir."

yer alan hükümlerden de görüleceği üzere idare pazarlık usulünü kullansa bile madde hükmü gereğini yerine getirmelidir. Ancak, idare cevabında bu hususa ilişkin herhangi bir doküman sunmamıştır.

Son olarak; 6098 sayılı Borçlar Kanunu II. Alt kira ve kullanım hakkının devri başlıklı 322'nci maddesinde yer alan;

"Kiracı, kiraya verene zarar verecek bir değişikliğe yol açmamak koşuluyla, kiralananı tamamen veya kısmen başkasına kiraya verebileceği gibi, kullanım hakkını da başkasına devredebilir. Kiracı, konut ve çatılı işyeri kiralalarında, kiraya verenin yazılı rızası olmadıkça, kiralananı başkasına kiralayamayacağı gibi, kullanım hakkını da devredemez. Alt kiracı, kiralananı kiracıya tanınandan başka biçimde kullandığı takdirde kiracı, kiraya verene karşı sorumlu olur. Bu durumda kiraya veren, kiracısına karşı sahip olduğu hakları alt kiracıya veya kullanım hakkını devralana karşı da kullanabilir. "

ve Hazine Taşınmazlarının idaresi Hakkında Yönetmeliğin Alt kiracılık başlıklı 73/A maddesinin 2 ve 3'üncü fıkrasında yer alan;

"(2)Gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerin kiralamaya amacının asli unsuru dışında kalan ve yüzölçümün yüzde yirmibeşini geçmeyen kısmının, kiracı tarafından üçüncü kişilere kiraya verilmesine, elde edilen kira gelirinin yüzde yirmibeşinin Hazineye ödenmesi şartıyla Bakanlık tarafından izin verilebilir.

(3)Bu madde uyarınca kendilerine alt kiracılık hakkı tanınan gerçek ve tüzel kişiler bu haklarını kısmen veya tamamen devredemez ve sözleşmelerine ortak alamaz hükmü bulunmaktadır."

hükümleri gereği; ilgili taşınmazın bir kısmının üçüncü kişiye kiralandığını ifade etmişlerdir. Mevzuat gereği; kiralayan, taşınmazın bir kısmını üçüncü kişilere kiralayabilecekse de, bu ancak maliğin izniyle olabilmektedir. Yapılan incelemelerde ise; böyle bir izne rastlanmadığı gibi, idare ve şirket arasındaki kira sözleşmesinden açıkça görüleceği üzere,

üçüncü kişilere kiralama yasaklanmıştır. Sonuç olarak; yapılan bu işlemin de mevzuat ve sözleşmeye aykırı olduğu açıktır.

Sonuç olarak; ilgili taşınmazın 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümleri çerçevesinde kiralınmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

BULGU 9: Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi Amacıyla Yapılması Gereken Satış İşlemlerinin Yapılmaması

İzmir Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı(YİKOB) mülkiyetinde bulunan lojmanların 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi Ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun hükümlerine aykırı olarak satışının yapılmadığı tespit edilmiştir.

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 273'üncü maddesi ile büyükşehir belediyelerinin bulunduğu illerde valiye bağlı olarak kamu tüzel kişiliğini haiz ve özel bütçeli Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları kurulmuş; yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığının sevk ve idaresinin, vali veya vali tarafından görevlendirilen vali yardımcısı tarafından yerine getirileceği ifade edilmiştir.

4706 sayılı Kanunun 4'üncü maddesinde “(Ek fıkra: 28/11/2017-7061/58 md.) Savunma, güvenlik, adalet ve istihbarat hizmetlerini yürüten personel tarafından kullanılanlar hariç olmak üzere, ..kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları hariç özel kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulmuş diğer kamu idarelerinin, .. mülkiyetinde veya tasarrufunda bulunan kamu konutları ekonomiye kazandırılır. Buna ilişkin her türlü iş ve işlemin yürütülmesinde mahalli idarelere ait konutlar için ilgili idareler, diğerleri için Bakanlık yetkilidir...”

(Ek fıkra: 28/11/2017-7061/58 md.) Kat mülkiyeti veya kat irtifakı kurulan kamu konutları bağımsız bölümler halinde, üzerinde kat mülkiyeti veya kat irtifakı kurulmamış kamu

konutu bulunan taşınmazlar ise üzerindeki yapılarla birlikte bir bütün olarak, 2886 sayılı Devlet İhale Kanununda yer alan hükümler çerçevesinde ihale yoluyla satılır...

(Ek fıkra: 28/11/2017-7061/58 md.) İhale yapıldığı tarihte görev, sıra ve hizmet tahsisli ve kat mülkiyeti veya kat irtifakı kurulan kamu konutlarında oturanlar, ikamet ettikleri kamu konutunu öncelikli olarak satın alma hakkına sahiptirler. İhale bedeli öncelikli alım hakkı sahibi tarafından peşin veya taksitli olarak ödenebilir, peşin olarak ödenmesi halinde yüzde on indirim uygulanır.

(Ek fıkra: 28/11/2017-7061/58 md.) Yapılan ihale sonucunda oluşan ihale bedeli, öncelikli satın alma hakkı bulunanlara tebliğ edilir. Öncelikli alım hakkı sahibinin, içerisinde oturduğu kamu konutunu bu bedeli üzerinden satın almak istemesi ve tebligattan itibaren onbeş gün içerisinde ihale bedelini peşin ödemesi veya peşinatı ödeyerek taksitli satış sözleşmesi düzenlemesi halinde bu durum, en yüksek teklif veren istekliye bildirilir. Ancak, öncelikli satın alma hakkı sahibinin aynı süre içerisinde kamu konutunu satın almak istemediğini bildirmesi, bu süre içerisinde herhangi bir bildirimde bulunmaması ya da yükümlülüklerini yerine getirmemesi halinde, en yüksek teklif veren istekliye tebligat gönderilerek ihale bedelini peşin veya taksitle ödemesi gerektiği bildirilir. Bu durumda kamu konutunda oturana tebligat yapılarak konutu iki ay içerisinde tahliye etmesi istenir ve konutun tahliyesi sağlanır.

(Ek fıkra: 28/11/2017-7061/58 md.) Kamu konutlarının ekonomiye kazandırılmasına ilişkin işlemlerde ilgili kurum ve kuruluşlar; Bakanlık tarafından istenen her türlü bilgi ve belgeyi vermeye, yapılacak işlemleri kolaylaştırıcı her türlü tedbiri almaya ve Bakanlık tarafından yapılması istenilecek iş ve işlemleri yapmaya yükümlüdür.

(Ek fıkra: 28/11/2017-7061/58 md.) Kamu konutlarının ekonomiye kazandırılmasında ihale bedelinin taksit süresi, sayısı, uygulanacak faiz oranı ve diğer hususlara ilişkin usul ve esasları belirlemeye ve ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye mahalli idarelere ait konutlar için ilgili idareler, diğerleri için Bakanlık yetkilidir.” Denilmektedir.

17.04.2018 tarih ve 30394, 29.09.2019 tarih ve 30903 sayılı R.G. yayımlanan sırasıyla 385 ve 394 sıra numaralı Mili Emlak Genel Tebliğlerinde Kanunda yer alan hükümler tekrarlanmış ve kanun uyarınca detaylandırılmıştır.

Bu itibarla, Kanun kapsamında bulunan YİKOB'a ait lojmanlardan 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu uyarınca özel tahsisli olanlar dışındakilerin, satış işleminin gerçekleştirilmesi

amacıyla Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğüne bildirilerek satılması ve satış bedelinin mevzuatında yer alan bütçelere kaydının yapılması gerekir.

Kamu idaresi tarafından lojman olarak kullanılmakta olan mevcut taşınmazların satışının yapılmamış olmasına ilişkin ileri sürülmüş olan hususlar, yukarıda yer verilen Kanun hükümlerinde karşılık bulmamaktadır. Zira YİKOB mahalli idare olmadığından özel tahsisli olanlar dışındaki lojmanların satış işleminin gerçekleştirilmesi amacıyla Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğüne bildirilerek bu Müdürlükçe Kanuna uygun hale getirilerek (bağımsız bölümler veya bütün olarak) satış işleminin yapılması ve ekonomiye kazandırılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 10: Jeotermal Kaynak Termin Planında Öngörülen Süre Dolmuş Olmasına Rağmen Halen İşletmeye Geçmemiş Olan İşletme Ruhsatlarının İptal Edilmemesi

İzmir Valiliği Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı Doğal Kaynaklar, Ruhsat ve Kültür Varlıkları Müdürlüğü'nün hesap ve işlemlerinin incelenmesinde; termin planında öngörülen süre dolmuş olmasına rağmen halen işletmeye geçmemiş olan işletme ruhsatlarının iptal edilmediği tespit edilmiştir.

5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu'nun;

“Amaç” başlıklı 1'inci maddesinde:

“Bu Kanunun amacı, jeotermal ve doğal mineralli su kaynaklarının etkin bir şekilde aranması, araştırılması, geliştirilmesi, üretilmesi, korunması, bu kaynaklar üzerinde hak sahibi olunması ve hakların devredilmesi, çevre ile uyumlu olarak ekonomik şekilde değerlendirilmesi ve terk edilmesi ile ilgili usûl ve esasları düzenlemektir.”

“Tanımlar” başlıklı 3'üncü maddesinde:

“25) İşletme: Arama faaliyetleri sonucunda elde edilen kaynağın üretim, kullanım, reenjeksiyon, enjeksiyon, deşarj ve bu faaliyetlere yönelik sondaj çalışmalarını içeren projede belirtilen faaliyetler bütünüdür,

İfade eder.”

“İşletme ruhsatı” başlıklı 6'ncı maddesinde:

“(1) Arama ruhsatı sahibinin, arama ruhsat süresinin son günü akşamına kadar işletme projesi ile idareye işletme ruhsatı başvurusunda bulunması halinde "işletme ruhsatı" verilir ve varsa tespit edilen bloke alanıyla birlikte MİGEM'e bildirilir.

(2) İşletme ruhsatı sahipleri, işletme faaliyetine geçmek için ilgili kurumlardan gerekli izinleri almakla yükümlüdür.

(3) İşletme ruhsatı sahibi, projesinde belirtilen süre içinde işletmeye geçmez veya herhangi bir sebeple işletme ruhsatının iptal edilmesi durumunda teminat irat kaydedilir ve saha idare tarafından ihaleye çıkarılır. İşletme projeleri ile ihaleye katılan isteklilerden idareye en fazla geliri teklif eden istekliye işletme ruhsatı verilir ve MİGEM'e bildirilir.”

hükümleri yer almaktadır.

11.12.2007 tarih ve 26727 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu Uygulama Yönetmeliğinin “İşletme ruhsatı” başlıklı 9’uncu maddesinde:

“(3) İşletme ruhsatı alındıktan sonra, ruhsat sahibince Çevresel Etki Değerlendirmesi olumlu kararı veya Çevresel Etki Değerlendirilmesi Gerekli Değildir karar belgesi alınarak, ruhsat alanı ve faaliyete ilişkin diğer meri mevzuattan kaynaklanan gerekli izinlerin alınması için ilgili bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları nezdinde en geç üç ay içinde girişimde bulunulması zorunludur. Çevresel Etki Değerlendirmesi işlemleri tamamlanmadan ve gerekli izinler alınmadan işletme faaliyetlerine başlanmaz. Gerekli olan işlem ve izinler için; İdare, ilgili bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşlarının yapacağı mahallindeki tetkiklere yönelik maddi yükümlülükler ruhsat sahibi tarafından karşılanır.

...

(5) İşletme ruhsat sahibi, projesinde belirtilen termin planına göre akışkanı işletmeye almak zorundadır. Termin planında belirtilen süre içinde akışkan işletmeye alınamaz ise sebepleri ile birlikte İdareye ek süre talebinde bulunulur. İdarece, ek süre talebi incelenerek en fazla (Değişik ibare:RG-24/9/2013-28775) altı ay ek süre verilir. Bu sürede de işletme başlatılamaz ise teminat irat kaydedilerek ruhsat iptal edilir.”

hükümleri bulunmaktadır.

Belirtilen mevzuat hükümlerine göre, Kanunun etkin, hızlı ve en fazla yatırımın yapılması gibi ilkeler çerçevesinde jeotermal ve doğal mineralli su kaynaklarının değerlendirilmesini amaçladığı açıktır. Söz konusu amaç, işletmeye değer bir kaynak söz konusu ise arama ruhsatının bitiş tarihinin son günü akşamına kadar bir işletme projesi ile işletme ruhsatına başvurulması, projesindeki termin planında belirlenen süre içerisinde işletmeye geçilmez ise veya herhangi bir sebeple ruhsat iptal edilirse sahanın ihaleye çıkarılması gibi Kanuni düzenlemeler ile somutlaşmıştır.

Yönetmelikte de söz konusu amaç ve ilkeler doğrultusunda; ruhsat sahasında işletme projesinde belirtilen faaliyetlere ilişkin olarak gerekli izinlerin alınması için 3 ay içerisinde girişimde bulunulması zorunlu tutulmuştur. Benzer şekilde, işletme projesindeki termin planında belirtilen süre içerisinde işletme faaliyete geçmez ise en fazla 6 aylık bir ek süre verilebileceği, aksi durumda ruhsat iptal edilerek teminatın gelir kaydedileceği hükme bağlanmıştır.

İşletme projesindeki termin planında öngörülen süre içerisinde faaliyete geçememiş olan işletme ruhsatlarına ilişkin bilgiler örnek olarak verilmiştir.

Ruhsat Sahibi	Termin Planına Göre İşletmeye Başlanması Gereken Tarih
Megapol Emlak Yatırım A.Ş	2018 MAYIS
Timur Jeoloji Sanayi Yatırım A.Ş	2021 AĞUSTOS

Yapılan incelemede, işletme projesindeki termin planında öngörülen süre dolmuş olduğu halde faaliyete geçememiş olan işletme ruhsatlarına ilişkin olarak Kanun ve Yönetmelikte öngörülen idari yaptırımların uygulanmadığı, diğer bir ifadeyle teminatlarının gelir kaydedilmediği ve ruhsatların iptal edilmediği-tespit edilmiştir.

Öte yandan, 5018 Sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun; "*Hesap verme sorumluluğu*" başlıklı 8'inci maddesinde;

"Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır."

hükmü getirilerek her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu oldukları belirtilmiştir.

Belirtilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar çerçevesinde, işletme projesindeki termin planında öngörülen süre dolmuş olduğu halde işletmeye geçemeyen ruhsatlara ilişkin olarak; idari yaptırımların uygulanması ve söz konusu sahaların en fazla yatırım teklifi sunabilecek isteklilere ihale edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

BULGU 11: Restorasyon İşi Sözleşme Tasfiyesinin Uygun Olmaması

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun *İstisnalar* başlıklı 3'üncü maddesinin i bendinde yer alan "21.7.1983 tarihli ve 2863 sayılı *Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu* kapsamındaki taşınır ve taşınmaz kültür varlıklarının rölöve, restorasyon, restitüsyon ve konservasyon projeleri, sokak sağlıklaştırma, çevre düzenleme projeleri ve bunların uygulamaları ile değerlendirme, muhafaza, nakil işleri ve kazı çalışmalarına ilişkin mal ve hizmet alımları," hükmü gereği 668.838,00 TL sözleşme bedelli, Bergama Hacı Hekim Camii restorasyon işi 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu yerine, Kültür Varlıkları İhale Yönetmeliği hükümlerine göre ihale edilmiştir. İzmir Valiliği Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı tarafından yapılan ilgili restorasyon işinin mevzuatta öngörülen şartlar oluşmadan, diğer bir ifadeyle işin sözleşme bedeli tamamen harcanması gerekmesine rağmen harcanmadan tasfiye edildiği görülmüştür.

Kültür Varlıkları İhale Yönetmeliği'nin 33'üncü maddesinde;

"Sözleşmenin uygulanması sırasında taahhüt edilen işte; projede, malzemedede, detayda, imalat veya imalat miktarlarında öngörülemeyen durumlar nedeniyle zorunlu olarak revizyon yapılması halinde bu değişikliklerle ilgili işin bedelinde artma veya eksilme meydana geldiği takdirde, artışa konu olan işin, sözleşmeye esas proje içinde kalması ve idareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması halinde yüklenici sözleşme bedelinin %50'si (yüzde ellisi) içinde kalan fazlasını veya eksiğini aynı sözleşme hükümleri çerçevesinde yapmaya mecburdur. Değiştirilen veya ilave edilen iş oranında ek teminat almak kaydıyla arttırılacak işe gerekli süre verilir. Yüklenici bu suretle işin artmış veya eksilmiş olmasından dolayı süre hariç hiçbir istek ve iddiada bulunamaz.

İşin bu şartlar dahilinde tamamlanamayacağına anlaşılması durumunda ise artış yapılmaksızın hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir. Ancak bu durumda, işin tamamının ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirilmesi zorunludur.”

Uygulama İşleri Genel Şartnamesinin 21'inci maddesinde;

“Uygulama sözleşmelerinde, öngörülemeyen durumlar nedeniyle bir iş artışının zorunlu olması halinde, artışa konu olan iş;

a) Sözleşmeye esas proje içinde kalması,

b) İdareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması,

şartlarıyla, birim fiyat teklif almak suretiyle ihale edilen uygulama işleri sözleşmelerinde, sözleşme bedelinin % 50'sine kadar oran dahilinde, süre hariç sözleşme ve ihale dokümanındaki hükümler çerçevesinde aynı yüklenici yapmaya mecburdur. Değiştirilen veya ilave edilen iş oranında ek teminat almak kaydıyla arttırılacak işe gerekli süre verilir. İşin bu şartlar dahilinde tamamlanamayacağına anlaşılması durumunda ise artış yapılmaksızın hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir. Ancak bu durumda, işin tamamının ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirilmesi zorunludur.”

hükümleri yer almaktadır.

Yönetmelik ve genel şartname hükümlerine göre; yüzde ellinin üzerinde bir iş artışı olursa, artış yapılmaksızın hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir. Ancak bu durumda, işin tamamı yani sözleşme bedeli kadar imalat ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirilmelidir.

Yapılan incelemelerde ise; ilgili iş için iş artışı hesabı yapılmış, işin yüzde elli üzerinde iş artışı ihtiyacı olduğu tespit edilmiştir. Bundan dolayı da iş artışı yapılmaksızın iş tasfiye edilmiştir. Ancak sözleşme bedeli 668.838,00 TL olan işte 285.777,76 TL imalat yapılmış olmasına rağmen, 383.060,24 TL kadar imalat yaptırılmadan iş tasfiye edilmiştir. Sözleşme bedeli tamamlanmadan işin tasfiye edilmemesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER

EK 1: ÖNCEKİ YIL/YILLAR SAYIŞTAY DENETİM RAPORUNA İLİŞKİN İZLEME FORMU

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Kamu Kurumlarına Yapılan Taşınmaz Tahsislerinin Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması	2019	Yerine Getirilmedi	Raporda 1 numaralı bulgu olarak yer almıştır.